

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้
ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

THE SCHOOL MANAGEMENT MODEL PROMOTES PROFESSIONAL
LEARNING COMMUNITY FOR PRIMARY SCHOOLS UNDER OFFICE
OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION IN THE NORTHEAST

อรอุมา แก้วพล

Onuma Kaewpol

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Udon Thani Rajabhat University, Thailand

E-mail: onuma46561@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบ 2) พัฒนารูปแบบ 3) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และ 4) ประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 4 ระยะ คือ 1) การศึกษาองค์ประกอบโดยการศึกษเอกสาร ผลงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน และการศึกษาพหุกรณี จำนวน 3 โรงเรียน 2) การพัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน 3) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 336 คน และ 4) การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 1.1) การแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ 1.2) การรวมพลัง ร่วมมือ ร่วมใจ 1.3) การมีภาวะผู้นำร่วม 1.4) การส่งเสริมและสนับสนุนโดยผู้บริหารสถานศึกษา 1.5) การสะท้อนผลร่วมกัน และ 1.6) การพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลักและ 52 องค์ประกอบย่อย

* Received 26 November 2020; Revised 14 December 2020; Accepted 19 December 2020

3) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ 4) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีความเป็นประโยชน์ มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม มีความสอดคล้อง และประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ: สถานศึกษา, รูปแบบการบริหาร, ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

Abstract

The objectives of this research article were to 1) study the components 2) develop the model, 3) study the feasibility into practice of model, and 4) assess the school management model promotes professional learning community for primary schools under the Offices of the Basic Education Commission in the northeast . The research procedure had divided to 4 phases. There were comprised Phases:1 the study of the components of school management promotes professional learning community by using documentary study, in- depth interview to expert, and multiple cases study, Phases:2 the development of management the school model promotes professional learning community by using the Delphi Technique to 19 experts, Phases:3 the study of feasibility into practice of the management model promotes professional learning community by using opinion survey to 336 primary school administrators under the Offices of the Basic Education Commission in the northeast, they come from Multi-stage random sampling, and Phases:4 the assessment of the management model towards professional learning community by using expert group meeting to 9 experts, they came from purposive selection. The research results of this research were as follows: 1) The components of school management promotes professional learning community were comprised 1) Shared Vision, 2) Collaborative, 3) Shared Leadership, 4) Supportive, 5) Reflective, and 6) learning Achievement Development. 2) The school management model promotes professional learning community had 6 major components and 52 minor components. 3) The school management model promotes professional learning community had a high level of feasibility into practice. 4) The school management model promotes professional learning had a highest level of feasibility, utility, propriety and accuracy.

Keywords: The School, Management Model, Professional Learning Community

บทนำ

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นสัญญาณเตือนว่าสังคมมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้นการรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องยึด “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา กระบวนการศึกษาที่มี “นักเรียน” เป็นเป้าหมายสูงสุดที่จะต้องมีความรอบรู้เท่าทันสถานการณ์ของสังคมโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ, 2554) เพื่อนำไปสู่การปรับตัวและการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข สิ่งสำคัญและจำเป็นที่ทุกคนควรได้รับและบ่มเพาะอย่างต่อเนื่อง คือการศึกษา เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาและสถานการณ์ใหม่ๆที่เกิดขึ้นประจำวันทั้งกับตนเองและคนรอบข้าง (ธวัชชัย ศุภดิษฐ์, 2556) คนถือเป็นทรัพยากรสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนทรัพยากรด้านอื่นของชาติให้เข้มแข็งได้ ดังคำพูดที่ว่า “การศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ” (สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, 2557) องค์กรต่าง ๆ จึงต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสถานศึกษาก็เป็นองค์กรที่มีภารกิจที่จัดการศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับตัว ทั้งทางด้านวิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559) และในศตวรรษที่ 21 เป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนคือการเป็นคนดี คนเก่ง มีสมรรถนะสำคัญจำเป็น และนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมมีความเชื่อมั่นและตระหนักในข้อจำกัดของตนเอง เคารพความคิดเห็นหรือความเชื่อที่แตกต่างจากตนเอง อยู่ร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างจากตนเองได้ (วิจารณ์ พานิช, 2557)

แต่จากการพัฒนาการศึกษาของไทยนั้นยังมีความล้มเหลวดังจะเห็นได้จากการจัดอันดับประเทศที่มีระบบการศึกษาที่ดีที่สุดในโลกของบริษัทยูนิเอดูการศึกษาศึกษา เพียร์สันของสหรัฐอเมริกาพบว่าประเทศไทยอยู่อันดับที่ 37 ของโลก ส่วนการจัดอันดับการศึกษาของไทยในอาเซียนพบว่าไทยอยู่อันดับที่ 8 ตามหลังกัมพูชาและฟิลิปปินส์ และยังสอดคล้องกับการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษานานาชาติ โครงการ PISA 2012 จำนวน 65 ประเทศ ในภาพรวมพบว่า ไทยอยู่อันดับที่ 50 จาก 65 ประเทศ จากสภาพการศึกษาที่กล่าวมา ประเทศไทยจำเป็นต้องยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างเร่งด่วนและเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศก้าวทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557)

โรงเรียนเป็นจุดสำคัญเริ่มต้นในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ในฐานะที่โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งที่มีการรวมกลุ่มกันของบุคลากร และครูเป็นตัวจักรสำคัญ ในการพัฒนาการจัดการศึกษา (ประกอบ ศรีตระกูล, 2550) การปฏิรูปการศึกษาพยายามที่จะแก้ปัญหาพัฒนา คุณภาพครูเพื่อให้ครูมีสมรรถนะเพียงพอที่จะพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ เป็นผู้จัดการเรียนการสอน ให้ความรู้และพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้สามารถสื่อสาร

ความคิดแก้ปัญหา ใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย รักชาติ (วิจารณ์ พานิช, 2555)

จากความสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเนื่องจากครูเป็นบุคลากรที่สำคัญของการศึกษา และจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าในต่างประเทศได้มีการศึกษา วิจัย และพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยใช้การพัฒนาทางวิชาชีพของครู เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและส่งเสริม ให้มีการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามแนวคิดที่เรียกว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Communities: PLC) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางและโรงเรียนหลายแห่งปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน ทั้งนี้ ผลงานวิจัยต่างประเทศยืนยันตรงกันว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การพัฒนาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีการเสริมสร้าง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพขึ้นในโรงเรียน โดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพส่งผลกระทบเชิงบวกต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งระบบ (Stoll, L. & Louis, K.S., 2007)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีการวิจัยแบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวิธีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร (Document Study) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิด หลักการ ทฤษฎี เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบบันทึกข้อมูลการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) รวบรวมข้อมูลโดยการจดบันทึกประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับการการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สรุปสาระสำคัญเพื่อจัดเป็นร่างองค์ประกอบ

2. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการพัฒนาโรงเรียนเข้าร่วมโครงการหรือมีการดำเนินการด้านการพัฒนาโรงเรียนที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป ประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา 10 ปีขึ้นไป วิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi Structure Interview) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อสอบถาม แนวคิด หลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับ การบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการโดยวิเคราะห์เนื้อหา ในประเด็นที่มีความสอดคล้องกัน และประเด็นที่มีความแตกต่างกัน สังเคราะห์ และสรุปเป็นองค์ประกอบ แนวคิด หลักการ เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

3. การศึกษาพหุกรณี (Multiple Cases Study) ศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นต้นแบบและเข้าร่วมโครงการร่วมพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียน ได้รับการยอมรับ และมีผลสำเร็จ มีผลงานโดดเด่น มีชื่อเสียง จากการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยเกิดผลงานเป็นที่ประจักษ์ต่อนักเรียน ครูและสถานศึกษา ได้รับรางวัลระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป จำนวน 3 โรงเรียน โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบบันทึกและแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) กับ

ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 19 คน ด้วยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีขั้นตอนในการดำเนินการ 3 รอบดังนี้

1. รอบที่ 1 สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับประเด็นการบริหารสถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูล โดยการสังเคราะห์จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของไมล์ และฮูเบอร์แมน (Mile, M. & Huberman, A. M., 1994) แล้วนำไปสร้างแบบสอบถามประมาณค่าในรอบที่ 2

2. รอบที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้สอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่สร้างขึ้นจากข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามในรอบที่ 1 มี 5 ระดับ สอบถาม ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของกลุ่มรายชื่อ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปแสดงไว้ในแบบสอบถาม รอบที่ 3

3. รอบที่ 3 สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่ข้อความเหมือนรอบที่ 2 โดยเป็นการยืนยัน และทบทวนคำตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสอดคล้องกันของความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ข้อมูลหา มัธยฐานพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของความคิดเห็นแต่ละข้อตามเกณฑ์ (สวิมล ว่องวานิช, 2548)

ระยะที่ 3 การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 336 คน ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ข้อคำถามมาจากผลการพัฒนารูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญในการทำเดลฟายสรุปประเด็นมาสร้างแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยหา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อหาระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา

ระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meeting) จำนวน 9 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เครื่องมือที่เป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ สร้างตามแนวทางของกัสคีย์ (Guskey, T. R., 2000) โดยสร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิดและจุดประสงค์การวิจัยแล้วนำขอคำแนะนำและข้อคิดเห็น

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบเครื่องมือ ให้ครอบคลุมเนื้อหา ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) 2) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) 3) ด้านความเหมาะสม (Propriety) และ 4) ด้านความสอดคล้อง (Congruity) วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ตามประเด็นการประเมิน ทั้ง 4 ด้าน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) การแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ 2) การรวมพลัง ร่วมมือ ร่วมใจ 3) การมีภาวะผู้นำร่วม 4) การส่งเสริม และสนับสนุนโดยผู้บริหารสถานศึกษา 5) การสะท้อนผลร่วมกัน และ 6) การพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลัก

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่ารูปแบบประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก และ 52 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ร่วม พบว่ามี 8 องค์ประกอบย่อย คือ 1) การมองเห็นภาพ ทิศทางและเป้าหมายร่วมกัน 2) การทำงานร่วมกันโดยมีอุดมการณ์ทางวิชาชีพร่วมกัน 3) การที่ครูทุกคนมีความคาดหวัง ตระหนัก ที่จะพัฒนา ส่งเสริมผู้เรียนให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่คาดหวังไว้ 4) สถานศึกษามีการประกาศการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน 5) การมีความรับผิดชอบร่วมกัน สร้างความเห็นร่วมกันเห็นพ้องต้องกัน 6) การวิเคราะห์องค์กร วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและ อุปสรรคร่วมกันเพื่อวางแผนการปฏิบัติงาน 7) การมีส่วนร่วมการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ 8) การให้ทุกคนร่วมกันกำหนดพันธกิจที่จะมุ่งไปสู่เป้าหมาย องค์ประกอบที่ 2 การรวมพลัง ร่วมมือ ร่วมใจ มี 8 องค์ประกอบย่อย คือ 1) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำงานร่วมกัน ของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทาง การศึกษา 2) การสร้างทีมงานที่เข้มแข็งใน การพัฒนาคุณภาพ สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วม 3) การทำงานร่วมกัน รวมกันด้วยใจ จนเกิดเจตจำนงในการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ 4) การสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันแบบประชาธิปไตย 5) การทำงานร่วมกันบรรลุผลที่การเรียนรู้ของผู้เรียน การสร้างสรรค์ให้เกิดองค์การแห่งการเรียนรู้การทำงานร่วมกันเป็นทีม 6) การสร้างปฏิสัมพันธ์ การประสานงานสื่อสารกับองค์กรและบุคลากรภายในหน่วยงานอย่างเป็นกัลยาณมิตร 7) การสร้างความรักใคร่กลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ของครูในโรงเรียนเพื่อทำงานอย่างสร้างสรรค์ และ 8) การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งกันและกัน องค์ประกอบ ที่ 3 การมีภาวะผู้นำร่วม มี 7 องค์ประกอบย่อย คือ 1) การที่ทุกคนมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ และการตัดสินใจร่วมกัน 2) การกระจายอำนาจยึดหลักแนวทาง การบริหารจัดการร่วมกัน ครูสามารถแสดงออกทางความคิดได้อย่างอิสระ มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกคน 3) การเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจ และรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานร่วมกัน 4) การพัฒนาครูผู้สอนให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ในสาขาวิชาที่ตนเองถนัดจนเป็นผู้เชี่ยวชาญและเป็นผู้นำบุคคลอื่นในการนำแนวทางการพัฒนาจัดการเรียนการสอน 5) การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีภาวะผู้นำ สร้างภาวะผู้นำให้บุคลากรในองค์กร 6) การเป็นแบบอย่างของผู้บริหาร ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และ 7) การให้ความสำคัญกับบุคคลอื่นตามบทบาทของความเป็นผู้นำและ ผู้ตาม องค์ประกอบที่ 4 การส่งเสริม และสนับสนุนโดยผู้บริหารสถานศึกษามี 8 องค์ประกอบย่อย คือ 1) การที่ผู้บริหารโรงเรียนจัดสรรด้านเวลา สิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งทรัพยากร สนับสนุน การปฏิบัติงานของครู 2) การที่ผู้บริหารโรงเรียนโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์ของครูเพื่อกระตุ้นให้ครู เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน 3) การที่ผู้บริหารโรงเรียนมีการให้รางวัลแก่ครูเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ ในการดำเนินงาน 4) การสนับสนุนบรรยากาศของครูและบุคลากรให้พัฒนาตนเองสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 5) การบริหารจัดการและการปฏิบัติงานในโรงเรียนที่เน้นรูปแบบทีมงานเป็นหลัก 6) การมีบรรยากาศของวัฒนธรรมแบบเปิดเผยทุกคน มีเสรีภาพที่แสดงความคิดเห็นของตน 7) การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายให้การสนับสนุนเปิดโอกาสในการมีส่วนร่วมของทุกคน การร่วมมือกันของครูและบุคลากร และ 8) การใช้เทคโนโลยีบริหารจัดการ สนับสนุนบรรยากาศของครูและบุคลากรให้พัฒนาตนเอง องค์ประกอบที่ 5 การสะท้อนผลร่วมกันมี 9 องค์ประกอบย่อย คือ 1) การมี ความกระตือรือร้นในการมุ่งมั่นพัฒนาทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง 2) การสนทนาเกี่ยวกับประเด็นทางการศึกษาหรือการค้นหาแนวทางการแก้ปัญหาทางการศึกษา เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ 3) การฝึกฝนการปฏิบัติงานอย่างเปิดเผยทุกคนสามารถอธิบายในสิ่งที่ตนเองปฏิบัติและต้องการปฏิบัติได้ 4) การสังเกต การวิเคราะห์เหตุการณ์ การวางแผน และการพัฒนาหลักสูตร ร่วมกัน 5) การนำแนวคิดและข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย มาปรับเปลี่ยนและแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน 6) การปรับตัวและยืดหยุ่นสะท้อนผลเชิงบวก ให้กำลังใจ เปิดใจรับฟังความคิดเห็นร่วมกัน 7) การเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการสะท้อนผล 8) การสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง และ 9) การมีข้อมูลในการสะท้อนผลที่แท้จริง สะท้อนจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏ และ องค์ประกอบที่ 6 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมี 10 องค์ประกอบย่อย คือ 1) การที่ครูทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการ กำหนดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในปัจจุบัน 2) การกำหนดเป้าประสงค์เพื่อการปรับปรุงการทำงานร่วมกันเพื่อ บรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ 3) การให้ข้อมูลผลความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน 4) การที่ครูจะต้องมุ่งเน้นผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก 5) การติดตามประเมินผลโดยผู้อำนวยการ

โรงเรียนหรือครูวิชาการ 6) การประเมินผลโดย การตรวจสอบ การพัฒนาผลการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผู้เรียนต้องครอบคลุมกระบวนการ 7) การนำผลที่ได้จากการสะท้อนผลมาพัฒนาให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน 8) การจัดให้มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ 9) นักเรียนได้รับการส่งเสริมและร่วมมือ ให้เกิดการเรียนรู้จากครูและเพื่อนนักเรียน ให้ทำกิจกรรมเพื่อแสวงหาคำตอบที่สมเหตุสมผล และ 10) สร้างคุณภาพสะท้อนผลร่วมกันอย่างจริงจังจึงมีการพัฒนาผลการเรียนรู้ร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์ประกอบนี้เป็นการพัฒนาผล การเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักที่เป็นเป้าหมายของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกองค์ประกอบ

4. ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีความเป็นประโยชน์ มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความสอดคล้อง อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นั้นประกอบด้วย 1) การแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ 2) การรวมพลัง ร่วมมือร่วมใจ 3) การมีภาวะผู้นำร่วม 4) การส่งเสริม และสนับสนุนโดยผู้บริหารสถานศึกษา 5) การสะท้อนผลร่วมกันและ 6)การพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นองค์ประกอบหลักทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาครูซึ่งการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาครูอย่างยั่งยืนและส่งผลในการช่วยพัฒนาผู้เรียนได้อย่างตรงจุดเนื่องจากการแก้ปัญหาผู้เรียนที่แท้จริงจากการที่ผู้บริหารมีการจัดให้ครูมาทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม หรือเป็นทีม ซึ่งการทำงานร่วมกันของครูซึ่งอีกมิติหนึ่งเรียกว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของวรลักษณ์ ชูกำเนิด และคณะ ที่ศึกษารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทยผลการศึกษาพบว่า รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย 1) การมีภาวะผู้นำ 3) วิสัยทัศน์ร่วม 4) การมุ่งสู่ผู้เรียนทำให้เกิดการเรียนรู้ 5) การร่วมทีมเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 6) การร่วมแรงร่วมใจบนฐานงานจริง ทำให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงบนฐานงานจริง (วรลักษณ์ ชูกำเนิด และคณะ, 2557) และสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของอนุสรณ์ สุวรรณวงศ์ ที่ทำการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพครูโรงเรียนเอกชน ประกอบด้วย 5

วิธีการ ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง 2) การกระจายความเป็นผู้นำทางวิชาชีพ 3) การส่งเสริมการยอมรับและความเชื่อถือว่าไว้วางใจในการทำงานร่วมกัน 4) การแสวงหาการสนับสนุนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และ 5) การบริหารที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (อนุสรฯ สุวรรณวงศ์, 2558)

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก 52 องค์ประกอบย่อย

องค์ประกอบที่ 1 การมีวิสัยทัศน์ร่วม พบว่ามี 8 องค์ประกอบย่อย ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า การมองเห็นภาพเป้าหมาย ทิศทาง เส้นทาง และสิ่งที่จะเกิดขึ้น เปรียบเสมือนเข็มทิศในการขับเคลื่อนให้เกิดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ ฮิปป์ และฮัฟฟ์แมน (Hipp & Huffman) ที่กล่าวว่า การมีค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีวิสัยทัศน์ร่วมกันในการพัฒนาการสอนและการเรียนรู้จะทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพได้อย่างมีเป้าหมายเดียวกัน (Hipp, K. & Huffman, J., 2003) และสอดคล้องกับแฮร์ริส และมุยส์ (Harris & Muijs) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะที่สำคัญของโรงเรียนที่มีความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Characteristics of Professional Learning Communities) ประกอบด้วย การพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วมกันของบุคลากรภายในองค์กร โดยวิสัยทัศน์จะต้องคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นสำคัญ (Harris, A. & Muijs, D., 2005)

องค์ประกอบที่ 2 การรวมพลัง ร่วมมือ ร่วมใจ มี 8 องค์ประกอบย่อย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการเปิดใจร่วมกัน ของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษานำไปสู่การพัฒนาโรงเรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เวสซิโก และคณะ ที่ได้ศึกษาและพบว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพส่งผลกระทบต่อพัฒนาตนเองและการฝึกฝนของครูในด้านการจัดการเรียนการสอน ทำให้ครูสามารถปรับปรุงวัฒนธรรมทางวิชาชีพในโรงเรียนอันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการสอน การร่วมมือรวมพลัง และเสริมสร้างให้ครูตระหนักถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ (Vescio, V. et al., 2008) ดังที่โบลัมและคณะ ได้กล่าวถึงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความสำเร็จทางวิชาชีพของครูโดยครูทุกคน จะต้องให้การช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีความเชื่อถือว่าไว้วางใจ การเคารพ และการสนับสนุนซึ่งกันและกัน การสนับสนุนการพัฒนาทางวิชาชีพร่วมกันจะนำมาซึ่งผลสำเร็จตามคาดหวังได้ดี (Bolam, R. et al., 2005)

องค์ประกอบที่ 3 การมีภาวะผู้นำร่วม มี 7 องค์ประกอบย่อย ทั้งนี้ อาจจะเป็น เพราะว่าการมีภาวะผู้นำ โดยยึดหลักแนวทางการบริหารจัดการร่วม การสนับสนุน สร้างแรงบันดาลใจให้แก่ครู ส่งเสริมให้ครูสามารถแสดงออกด้วยความเต็มใจ เกิดการเรียนรู้เพื่อการ

เปลี่ยนแปลงทั้งตนเองและวิชาชีพ เกิดภาวะผู้นำในตนเองและเป็นผู้ร่วมในการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กิลเลสและ ฮาร์กรีฟส์ (Giles & Hargreaves) ที่ศึกษาพบว่า โรงเรียนที่มีลักษณะเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีองค์ประกอบของการมีภาวะผู้นำร่วมของครู สามารถเปลี่ยนแปลง และการปฏิรูปมาตรฐานการศึกษา ก้าวสู่โรงเรียนนวัตกรรม ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนำมาซึ่งการสร้างวัฒนธรรมใหม่ของครู (Giles, C. & Hargreaves, A., 2006) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรลักษณ์ และคณะ ที่กล่าวไว้ว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพประกอบด้วยองค์ประกอบภาวะผู้นำร่วมการเป็นผู้ร่วมกันของสมาชิกในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการกระจายอำนาจ เพิ่มพลังอำนาจซึ่งกันและกันให้สมาชิกมีภาวะผู้นำเพิ่มมากขึ้นจนเกิดเป็นผู้ร่วมของครู โดยยึดหลัก แนวทางการบริหารจัดการร่วม การสนับสนุนการกระจายอำนาจ การสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ครู โดยผู้นำร่วมเกิดขึ้นได้ดีในบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ครูสามารถ แสดงออกด้วยความเต็มใจ อิสระจากอำนาจครอบงำ (วรลักษณ์ ชูกำเนิด และคณะ, 2557)

องค์ประกอบที่ 4 การส่งเสริมและสนับสนุนโดยผู้บริหารสถานศึกษามี 8 องค์ประกอบย่อย ทั้งนี้เนื่องจากว่าองค์ประกอบนี้ โรงเรียนที่ส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้อง จัดสรรเวลาสิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งทรัพยากร และโอกาสในการสร้างความสัมพันธ์ของครูเพื่อกระตุ้นให้ครูเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของฮอร์ด (Hord) ที่กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพต้องมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย โดยมีครูจะได้มีเวลาพบปะพูดคุยกัน เกิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร ผู้บริหารที่มีความมุ่งมั่นในพัฒนาการทำงานของตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีความสามารถด้านความรู้และทักษะที่จะเป็นพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ สิ่งเหล่านี้จะส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อการพัฒนาทางวิชาชีพของครู (Hord, S.M., 1997) และเวอร์ไบสท์ และคณะ กล่าวว่า คุณภาพของการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนทางวิชาชีพจาก ผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน ความสัมพันธ์ทางวิชาชีพ (Verbiest, E. et al., 2005)

องค์ประกอบที่ 5 การสะท้อนผลร่วมกันมี 9 องค์ประกอบ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสะท้อนผลร่วมกันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการสนทนาคือการพูดคุยระหว่างครูในประเด็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานและ การประเมินผลการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานอย่างเปิดเผย การสังเกตการวิเคราะห์เหตุการณ์ การวางแผนและ การพัฒนาหลักสูตร ร่วมกัน เป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะทำให้เกิดการแก้ปัญหาในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม ที่ได้ทำการศึกษาโดยสรุปผลการศึกษาถึงองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นต้องประกอบด้วย การสนทนาที่มุ่งสะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกัน (ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม,

2553) และการศึกษาของปองทิพย์ เทพอารีย์ ที่ได้สรุปว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ สำหรับครูประถมศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ การสะท้อนผลร่วมกัน การพูดคุย สนทนา ระหว่างครูเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนในเชิงบวก เป็นการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา ชีตความสามารถ ของครู โดยการสนทนานั้นจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของครูอันเป็นสมาชิกในชุมชน (ปองทิพย์ เทพอารีย์, 2556)

องค์ประกอบที่ 6 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมี 10 องค์ประกอบย่อย ทั้งนี้เนื่องการมีเป้าหมายของการปฏิบัติงานที่ส่งเสริมประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูที่มุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของดูโฟร์ (DuFour) ที่กล่าวว่า ความสำเร็จของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นพิจารณาจากผลลัพธ์ของการปฏิบัติงาน ครูทุกคนจะต้องมีส่วนร่วม ในการกำหนดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในปัจจุบัน กำหนดเป้าประสงค์เพื่อการปรับปรุงการทำงานร่วมกันเพื่อ บรรลุเป้าประสงค์ ที่กำหนดไว้ และการให้ข้อมูลผลความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน โดยครูจะต้อง มุ่งเน้นผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก (DuFour, R. & Eaker, R., 2008) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของเวสซิโก และคณะ ที่ได้กล่าวว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสามารถปรับปรุงวัฒนธรรมทางวิชาชีพในโรงเรียนของครูอันนำไปสู่ การเปลี่ยนแปลงทางการสอน ทำให้ครูตระหนักถึงพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Vescio, V. et al., 2008)

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา เห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผู้บริหารให้ความสำคัญและสนับสนุนให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ วิจารณ์ พานิช ได้ศึกษา และพบว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพคือเครื่องมือสำหรับให้ครูที่ครูมารวมกันเป็นชุมชน ทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงแก่วงการศึกษา สร้างการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานความเป็นกัลยาณมิตรที่ดีของครู (วิจารณ์ พานิช, 2555) และสอดคล้องกับแนวคิดของดูโฟร์ และเอเกอร์ (DuFour & Eaker) ที่กล่าวถึงชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการนำบุคลากรในชุมชนสู่โรงเรียนเพื่อเพิ่มหลักสูตรและการเรียนรู้สำหรับนักเรียนหรือการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียน ครู และผู้บริหาร และในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ต้องให้ความสำคัญ กับการเรียนมากกว่า การสอน ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันและความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลต่อผลลัพธ์ที่เกิด ซึ่งเป็นแนวทางใหม่ที่จะพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (DuFour, R. & Eaker, R., 2008)

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความสอดคล้อง ทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการได้มาเหมาะสมถูกต้องตามขั้นตอนที่น่าเชื่อถือ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และคุณภาพผู้เรียนสามารถนำไปปฏิบัติให้เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและทรัพยากรที่มีอยู่ โดยรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพถือว่าเป็นแนวทาง เป็นแหล่งความรู้และความคิดใหม่ และเมื่อความรู้ดังกล่าวได้รับการปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนกับเพื่อนจะเกิดเป็นความรู้และความเชี่ยวชาญหลายเท่าตัว สอดคล้องกับแนวคิดของ บรยาร์ก แคมบุน และ หลุยส์ ที่กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูภายในโรงเรียนที่เกิดขึ้นเป็นประจำและเป็นวิถีปฏิบัติหรือความประพฤติของครูที่มีบรรทัดฐานร่วมกันในการมุ่งเน้นไปสู่การสอนและการปรับปรุงพัฒนาการสอนของครู และการเรียนรู้ (Bryk, A. et al., 1999) และบัลล์คีย์ และอิคส์ ที่ได้ให้ความคิดเห็นไปในทำนองเดียวกันว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนเป็นลักษณะของปฏิสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องระหว่างครูกับครูเกี่ยวกับ การปฏิบัติงานการสอน รวมทั้งการเรียนรู้ของครูและนักเรียน (Bulkey, K. E. & Hicks, J., 2005)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่าองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 1) การแลกเปลี่ยนวิสัยทัศน์ 2) การรวมพลังร่วมมือ ร่วมใจ 3) การมีภาวะผู้นำร่วม 4) การส่งเสริม และสนับสนุนโดยผู้บริหารสถานศึกษา 5) การสะท้อนผลร่วมกัน และ 6) การพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งเป็น องค์ประกอบหลัก การประเมินรูปแบบ มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ความเหมาะสม และความสอดคล้อง ระดับมากที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ 1) ควรนำองค์ประกอบหลักไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพ โดยการจัดทำชุดคู่มือหรือแนวทางเพื่อไปใช้ในการฝึกอบรมครู ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา 2) ผู้บริหารโรงเรียน สามารถนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปเป็นนโยบาย ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน หรือสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาระดับสถานศึกษาให้เกิดเป็นรูปธรรม 3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้ตัวแปรองค์ประกอบแต่ละตัว ไปดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้เกิดความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มี องค์ประกอบตามผลการวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

- ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม. (2553). การพัฒนาหลักเทียบสำหรับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัชชัย ศุภดิษฐ์. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของการเรียนในระดับปริญญาโทของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประกอบ ศรีตระกูล. (2550). การศึกษาความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ของครูอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปองทิพย์ เทพอารีย์. (2556). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพสำหรับครูประถมศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน และคณะ. (2554). สัตตสิกขาทัศน์ เจ็ดมุมมองการศึกษาใหม่และการเรียนการสอนนอกกรอบ 7 ประการ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด และคณะ. (2557). รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย. หาดใหญ่วิชาการ, 12(2), 123 – 134.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- _____ (2557). การบริหารการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21. ใน เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ งานสัมมนาระดับดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือครั้งที่ 6 วันที่ 1 มีนาคม 2557 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. (2557). กรอบความเห็นร่วมปฏิรูปประเทศไทยด้านการศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2561 จาก http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nrcinf/nrc2557-issue5-reform01.pdf.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555-2559. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). สภาวการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก ปี 2557. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2548). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อนุสรณ์ สุวรรณวงศ์. (2558). กลยุทธ์การบริหารเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับครูโรงเรียนเอกชน. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bolam, R. et al. (2005). Creating and Sustaining Effective Professional Learning Communities. London: University of Bristol.
- Bryk, A. et al. (1999). Professional learning in Chicago Elementary School: Facilitating Factors and Organizational Consequences. Educational Administration Quarterly, 35(19), 751-781.
- Bulkey, K. E. & Hicks, J. (2005). Managing Community: Professional learning Community in charter School operated by education management organizations. Education Administration Quarterly, 41(2), 306-348.
- DuFour, R. & Eaker, R. (2008). Revisiting professional learning communities at work: new insights for improving schools. Bloomington: Solution Tree.
- Giles, C. & Hargreaves, A. (2006). The Sustainability of Innovative Schools as Learning Organizations and Professional Learning Communities During Standardized Reform. Educational Administration Quarterly, 42(1), 124-156.
- Guskey, T. R. (2000). Evaluation professional development. Corwin Press: A Sage Publication Company.
- Harris, A. & Muijs, D. (2005). Improving Schools Through Teacher Leadership. Berkshire: OpenUniversity Press.
- Hipp, K. & Huffman, J. (2003). Professional Learning Communities: Assessment-Development-Effects. ใน Paper presented at the meeting of the International Congress for School Effectiveness and Improvement. Australia.
- Hord, S. M. (1997). Professional learning communities: Communities of inquiry and improvement. Austin: Southwest Educational Development Laboratory.
- Mile, M. & Huberman, A. M. (1994). Qualitative Data Analyses. London: Sage Publication.
- Stoll, L. & Louis, K.S. (2007). Professional learningcommunity. New York: Open University Press.
- Verbiest, E. et al. (2005). Collective Learning in Schools: Building Collective Learning Capacity. REICE, 3(1), 17-38.

Vescio, V. et al. (2008). A review of research on the impact of professional learning communities on teaching practice and student learning. *Teaching and Teacher Education*, 24(2), 80–91.